

דובר המשרד

הודעה לתקשורת לפרסום מיידי

משרד מבקר המדינה הגיש היום (15.12.25) לבג"ץ תגובה מקדמית לעתירה שהוגשה נגד המשרד (של התנועה לאיכות השלטון) – בנוגע לביקורות על אירועי 7.10. יודגש שב- 27.4.25 כבר ניתן תוקף של פסק דין להסכמות בין צה"ל למשרד מבקר המדינה באשר למתווה הביקורת ביחס לביקורות אלה.

בתגובה, המשרד נימק בהרחבה מדוע יש לדחות על הסף את העתירה ואת הבקשה לצו ביניים שבה התבקש מבקר המדינה לגנוז את טיוטות הדוחות שנשלחו לגורמים הרלוונטיים בין החודשים מאי-יולי 2025 בנושאים: "ההסברה הממשלתית במערכה על דעת הקהל הבין-לאומית"; "הטיפול בחללים האזרחיים של אירועי שבעה באוקטובר"; "המסיבה בחניון רעים ("נובה") – הליכי האישור וההיערכות לאבטחתה"; ו-"ההגנה על המרחב האזרחי וערים בדרום על רקע אירועי 7.10.23".

התגובה מסתיימת בעמדה עקרונית: "פסקי דין יש לקיים. הסכמות יש לקיים. את ביקורת המדינה יש לקיים. ביקורת המדינה רואה נגד עיניה את מי שקולם נדס, את הפצועים, את השבים, את בני משפחותיהם של כל אלה, ואת כלל אזרחי ישראל ונחושה להשלים כלל הביקורות בנושא כשלי השבעה באוקטובר ומלחמת 'חרבות ברזל' תוך שמירה קפדנית על זכויותיהם של הגופים המבוקרים ובעלי התפקידים, בהתאם לחוק יסוד: מבקר המדינה, לחוק מבקר המדינה, למתווים המוסכמים שקיבלו תוקף שיפוטי מחייב, ולנהוג ולמקובל בביקורת המדינה".

עיקרי התגובה:

1. הטיוטות המדוברות הן פרי איסוף של מאות רבות של מסמכים וניתוחם, ופגישות שקיימה ביקורת המדינה בשלב 'עבודת השדה', טרם גיבוש הטיוטות, עם מאות בעלי תפקידים במגוון גופים, מתוכן פגישות עם כ-100 בעלי תפקידים בצה"ל, חלקם מהפיקוד הבכיר ביותר, וחלקם 'גורמי שטח'.
2. העותרת שבה ומבהירה, בגלוי, כי מטרתה היא למנוע כליל את קיומה של ביקורת המדינה, בעניינים אלה. למרבה הצער, גם בעלי תפקידים מסוימים בצה"ל (בעבר ובהווה) עדיין אינם עושים כל הדרוש מצדם, לשון המעטה, על מנת שביקורת המדינה תושלם, כמתחייב מהדין ומהאינטרס הציבורי.
3. אם יינתן לעותרת הסעד המבוקש לא זו בלבד שהדבר סותר את פסק הדין והמתווים המוסכמים, כמו גם את חוק יסוד: מבקר המדינה (להלן גם – "חוק היסוד") וחוק מבקר המדינה, אלא שקיים חשש ממשי כי עצירה של הליכי הביקורת תגרום לנזקים כבדים ביותר – הנובעים מאי-הפקת הלקחים העולים מביקורת המדינה, ומאי-טיפול בליקויים שתיוקנם דחוף וחיוני ובראשם נזקים לביטחון המדינה ולאזרחיה, לאינטרס הציבורי, לאפקטיביות הביקורת, לפגיעה במוסד ביקורת המדינה ובאמון הציבור, ואף לכרסום חמור בשלטון החוק, המחייב קיום פסקי דין, ובכלל זה פסק הדין בהליך הקודם.

דובר המשרד

4. פסק הדין הקודם של בג"ץ (מ- 27.4.25) והמתווים המוסכמים, שקיבלו תוקף שיפוטי מחייב, חוסמים את העותרת, את הרמטכ"ל לשעבר, רא"ל (במיל') הרצי הלוי, אשר פיקד על צה"ל עת גובש ונחתם המתווה המוסכם מחודש נובמבר 2024 ואף היה, מתוקף תפקידו, צד להליך הקודם, וגם את משיבות מס' 2 ו-3 לעתירה דן, מלהעלות שנית טענות לאחר שהוקדשו להן כבר שנה ומחצה של משאבים שיפויים.
5. טרם יבש הדיו על פסק הדין, הגישה העותרת עתירתה זו לעצור את ארבע ביקורות המדינה, המצויות בשלב מתקדם, ושלגביהן הופצו טיוטות דוחות ביקורת.
6. המדובר בטיטוטות, ולא בדוחות (סופיים). כך ארע, שהעתירה מבקשת "לגנוז", לא פחות, ארבע טיוטות של ביקורת המדינה, בה בעת שקצינים בכירים בצה"ל, בהווה ובעבר - ובהם משיב מס' 4, הרמטכ"ל לשעבר - מממשים כעת, מימשו בחודשים האחרונים ועתידיים להמשיך ולממש את זכות הטיעון המוקנית להם בפני ביקורת המדינה בהתייחס לאותן ארבע טיוטות; בה בעת שביקורת המדינה מפעילה בימים אלה שיקול דעת מקצועי ובוחרת האם ובאיזה אופן לבצע שינויים באותן טיוטות בעקבות מימוש זכות הטיעון; ובה בעת שטרם הושלמו כלל ההליכים הנדרשים לצורך גיבוש דוחות ביקורת (סופיים), לרבות מתן זכות טיעון משנית במקרה של שינויים מהותיים, וממילא טרם התגבשו החלטות של מבקר המדינה לגבי תוכן הדוחות (הסופיים), וטרם פורסמו ארבעת דוחות מבקר המדינה.
7. גם המנהלת (שהוקמה בצה"ל), לא סברה שנדרשת פגישה ב'שלב השטח', עם הרמטכ"ל לשעבר ומפקדים ספורים נוספים שהביקורת לא נפגשה עמם באותו שלב. יתרה מכך - גם הרמטכ"ל לשעבר ואותם קצינים אחרים לא ראו עצמם כבעלי תפקידים רלוונטיים וברי תועלת למסירת מידע עובדתי הנוגע לצה"ל טרם גיבוש ארבע הטיטוטות, שאם לא כן - היו מבקשים, ביוזמתם, להישמע בארבע ביקורות כבר ב'שלב השטח', ללא קשר לשאלה אם צפויה אם לאו להיות מיוחסת להם ביקורת אישית; דא עקא, הם לא עשו כן.
8. הרמטכ"ל לשעבר החל לממש את זכות הטיעון שלו במענה לארבע טיוטות, הן בעל-פה והן בכתב. הרמטכ"ל לשעבר התייחס, בכתב, לשתיים מתוך ארבע הטיטוטות (ניתנו ארכות), הוא מממש גם כעת את זכות העיון שלו, לבקשתו, ועשוי למסור עוד התייחסויות כתובות נוספות בהתייחס לאותן טיוטות.
9. לא זו בלבד שהנחה זו של העותרת והטענה של הרמטכ"ל לשעבר בדבר חוסר יכולתה של הביקורת לשנות את דעתה משלב גיבוש הטיטוטה היא חסרת יסוד מהבחינה העקרונית, אלא שהיא אף מנותקת מהמציאות רבת השנים, המלמדת שהרוב המכריע של טיוטות דוחות של ביקורת המדינה משתנה בעקבות מימוש זכות הטיעון - לעיתים שינויים מהותיים ולעיתים מצומצמים; כאמור, גם באשר לארבע הטיטוטות, נשקלים בימים אלה שינויים בהן בעקבות מימוש זכות הטיעון, ועוד צפויים להישקל ולהיערך שינויים עד לגמר מימוש זכות הטיעון.
10. על מנת להמחיש עד כמה ממשית זכות הטיעון המוקנית בביקורת המדינה, נציין, כדוגמה, כי בביקורת בנושא ההסברה הממשלתית (כהגדרתה להלן) לבדה, מימש הרמטכ"ל לשעבר את זכות הטיעון שלו בכתב (שלח תגובה כתובה לטיטוטה); קיבל מביקורת המדינה מעל 700 מסמכים, הרבה מעבר למתחייב; התקיימו עמו שתי פגישות בעל-פה ביחס לתוכן הטיטוטה כאמור; הוא עשוי למסור התייחסות כתובה נוספת; וככל שיערכו שינויים מהותיים בטיטוטה, תינתן לו גם זכות טיעון משנית.